

۲۰۹۸۷۷

معنای زندگی

پژوهش مردم‌شناسی

نویسنده

دکتر سلمان قادری

کتابخانه و اسناد ملی ایران

سرشناسه : قادری، سلمان، ۱۳۶۲

عنوان و نام پدیدآور : معنای زندگی (پژوهش مردم‌شناسی) / نویسنده سلمان قادری

مشخصات نشر : تهران، آرون، ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری : ۳۸۰ ص

شابک : ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۲۳۱ - ۸۱۳ - ۱

وضاحت فهرست‌نویسی : فیپا

درجوع : خودکشی - ایران - رفتارشناسی - زندگی

موضوع : Suicidal - Iran - Behavior - Life - Interviews

موضوع : خودکشی - ایران - جنبه‌های روان‌شناسی

موضوع : Suicidal - Iran - Psychological aspects

رده‌بندی کنگر، : HV ۶۵۴۸

رده‌بندی دیویی : ۳۶۴ / ۱۵۲۲ . ۵۵

شماره کتابخانه ملی : ۶۷۰

معنای زندگی

پژوهش مردم‌شناسی

مؤلف: دکتر سلمان قادری

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۹

چاپ نازو: ۵۰۰ نسخه

۷۲۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvanashr.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
------------	---

فصل اول

مرگ و زندگی در دیان الهی و دوره باستان

دین اسلام.....	۱۶
دین زرتشت.....	۱۸
دین مسیحیت.....	۱۹
دین یهود.....	۲۳
خودکشی در دوره باستان.....	۲۷
زندگی و مرگ در دوره مدرن.....	۳۱
بحث و نتیجه گیری.....	۳۲

فصل دوم

ابعاد معنی زندگی

تعریف معنا.....	۳۶
ابعاد معنی زندگی.....	۴۰
نقش آموزش در بی معنایی.....	۴۴
تأثیرات آموزش های خانواده در هدفمندی زندگی کودکان و نوجوانان.....	۴۵
بحث و نتیجه گیری.....	۵۲

فصل سوم

ویژگی‌های افرادی که در زندگی دچار بی‌معنایی می‌شوند

۵۶	تفکر مطلق‌گرا
۵۷	مهارت حل تعارض
۵۹	دلبستگی و وابستگی
۷۴	اعتنا کردن
۷۷	رسیدن به هدف در کوتاه‌ترین زمان
۸۲	لذت‌های آنی
۸۷	بیماری موبتی دو
۸۹	خوشبختی
۹۳	بی‌هدفی
۹۷	باور مذهبی
۱۰۰	جنون آنی
۱۰۳	مرگ لذت بخش است یا زندگی؟
۱۱۱	سوگ
۱۱۳	بحث و نتیجه‌گیری

فصل چهارم

معنای زندگی از دیدگاه گروه‌ها، احزاب و اجتماعات

۱۱۷	مقدمه
۱۱۸	مصاحبه اول: معنای زندگی از دیدگاه مدیر
۱۲۳	مصاحبه دوم: معنای زندگی از دیدگاه عارف
۱۳۳	مصاحبه سوم: معنای زندگی از دیدگاه پژوهشگر عرفان
۱۴۴	مصاحبه چهارم: معنای زندگی از دیدگاه عالم دینی
۱۵۰	مصاحبه پنجم: معنای زندگی از دیدگاه فعال رسانه‌ای
۱۵۵	مصاحبه ششم: معنای زندگی از دیدگاه فروشنده مواد غذایی
۱۵۹	مصاحبه هفتم: معنای زندگی از دیدگاه ورزشکار حرفه‌ای
۱۶۵	مصاحبه هشتم: معنای زندگی از دیدگاه قربانی اسیدپاشی
۱۶۹	مصاحبه نهم: معنای زندگی از دیدگاه یکی از بازماندگان حادثه اتوبوس دانشگاه آزاد
۱۷۳	مصاحبه دهم: معنای زندگی از دیدگاه فرد بازمانده از خودکشی

- مصاحبه یازدهم: معنای زندگی از دیدگاه معلول دارای تحصیلات عالیه ۱۷۹
- مصاحبه دوازدهم: معنای زندگی از دیدگاه جوان کارتن خواب ۱۸۴
- مصاحبه سیزدهم: معنای زندگی از دیدگاه خانواده داغ دیده ۱۹۵
- مصاحبه چهاردهم: معنای زندگی از دیدگاه فرد مبتلا به اختلال هویت جنسی (TS) ۲۰۰
- مصاحبه پانزدهم: معنای زندگی از دیدگاه اهداءکننده کلیه ۲۰۸
- مصاحبه شانزدهم: معنای زندگی از دیدگاه فرد مبتلا به بیماری دیالیز ۲۱۴
- مصاحبه هفدهم: معنای زندگی از دیدگاه فرد مبتلا به بیماری هیاتیت و تزریق کننده هروئین ۲۲۰
- مصاحبه هجدهم: معنای زندگی از دیدگاه کوله بر ۲۲۵
- مصاحبه نوزدهم: معنای زندگی از دیدگاه یکی از بازماندگان زلزله کرمانشاه ۲۲۹
- مصاحبه بیستم: معنای زندگی از دیدگاه فرد مبتلا به سرطان خون و اچ آی وی ۲۳۲
- مصاحبه بیست و یکم: معنای زندگی از دیدگاه بیمار مبتلا به اسکیزوفرنی ۲۳۶
- مصاحبه بیست و دو: معنای زندگی از دیدگاه فرد مبتلا به افسردگی شدید ۲۳۹
- مصاحبه بیست و سه: معنای زندگی از دیدگاه فرد مبتلا به صرع ۲۴۲
- مصاحبه بیست و چهارم: معنای زندگی از دیدگاه زن کارتن خواب ۲۴۵
- مصاحبه بیست و پنجم: معنای زندگی از دیدگاه زن زباله گرد ۲۵۱
- مصاحبه بیست و ششم: معنای زندگی از دیدگاه زن حاشیه نشین ۲۵۸
- مصاحبه بیست و هفتم: معنای زندگی از دیدگاه زن خشونت دیده ۲۶۷
- مصاحبه بیست و هشتم: معنای زندگی از دیدگاه زن سرپرست خانوار ۲۷۲
- مصاحبه بیست و نهم: معنای زندگی از دیدگاه خانم مطالب ۲۷۸
- مصاحبه سیام: معنای زندگی از دیدگاه زن خانه دار ۲۸۱
- مصاحبه سی و یکم: معنای زندگی از دیدگاه دختر فرار ۲۸۵
- مصاحبه سی و دوم: معنای زندگی از دیدگاه کودک کار ۲۸۹
- مصاحبه سی و سوم: معنای زندگی معشوق در پایان زندگی عاشق ۲۹۶
- مصاحبه سی و چهارم: معنای زندگی از دیدگاه سالمند ۳۱۷
- مصاحبه سی و پنجم: معنای زندگی از دیدگاه جوان دهه پنجاه ۳۲۲
- مصاحبه سی و ششم: معنای زندگی از دیدگاه جوان دهه شصت ۳۲۸
- مصاحبه سی و هفتم: معنای زندگی از دیدگاه جوان دهه هفتاد ۳۳۷
- مصاحبه سی و هشتم: معنای زندگی از دیدگاه نوجوان دهه هشتاد ۳۴۱
- مصاحبه سی و نهم: معنای زندگی از دیدگاه طبقه فقیر ۳۴۵
- مصاحبه چهلم: معنای زندگی از دیدگاه طبقه متوسط ۳۴۷
- مصاحبه چهل و یک: معنای زندگی از دیدگاه طبقه بالا ۳۵۲

۳۵۶.....	بحث و نتیجه گیری
۳۷۹.....	منابع برای مطالعه بیشتر

www.ketab.ir

مقدمه

کتاب حاضر به بررسی یکی از مهمترین دغدغه‌ها و نگرانی‌های انسان معاصر می‌پردازد که از ابتدای خلقت بشر همواره برای او مورد پرسش قرار گرفته بود. ادیان و دانش بشری هر کدام به سهم خود به گونه‌ای کوشیدند به پرسش‌های بنیادین درباره معنای زندگی پاسخ دهند. اینکه انسان‌ها به کدام سمت می‌روند؟ انسان برای چه به این دنیا آمده است؟ مرگ و زندگی به معنایی دارند؟ خوشبختی چیست؟ چرا انسان‌ها باید شاد باشند؟ نجاتی وجود دارد؟ نقش خدا در تقدیر و سرنوشت انسان‌ها چیست؟ راه چکار موثر است؟ در هر عصری که پاسخ مناسبی به پرسش‌های فوق داده شد، انسان‌ها از سرگشتگی و بی‌معنایی رهایی یافته و دریچه جدیدی را به‌روی خود باز یافتند؛ در نتیجه زندگی خود را معنادار دیدند، اما در زمانی که پاسخ شایسته‌ای به پرسش‌های یاد شده داده نشد، انسان دچار بی‌معنایی شد و زندگی برای او دشوار گردید.

سوالات یاد شده از مهمترین نگرانی‌های نویسندگان کتاب در بوده است که تلاش می‌نماید تا پاسخ مناسبی را برای آنها ارائه نمایند. این کتاب در مقطعی از تاریخ کشور نوشته می‌شود که براساس پژوهش‌های موجود و مشاهدات نگارنده، میزان خودکشی و بی‌معنایی در زندگی به‌خصوص در بین جوانان رشد قابل توجهی داشته است. مصاحبه‌هایی که با بسیاری از آنها انجام شد به خوبی گواه همین موضوع است که بی‌معنایی، از عوامل

اصلی زمینه‌ساز خودکشی است. در این کتاب نویسنده تلاش می‌کند که معنی زندگی را کشف نماید و به افرادی که قصد پایان دادن به زندگی‌شان را دارند، معناداری زندگی را نشان دهد. براین اساس، نویسنده اعتقاد دارد علی‌رغم عوامل متعددی که در بروز بی‌معنایی در زندگی وجود دارند، اما زندگی بالذات بی‌معنا نیست؛ لذا می‌توان تلاش دوچندانی برای کشف معنای آن نموده و درنهایت آن را معنادار یافت.

نویسنده برای کشف معنای زندگی به سراغ گروه‌های مختلفی در جامعه رفته است؛ هرچند که تاکید اصلی بر اقشار و گروه‌های طردشده یا به حاشیه رانده جامعه بود؛ افرادی که علی‌رغم رنج‌هایی که متحمل می‌شوند، اما به زندگی‌شان پایان نداده و جنبه‌هایی از آن را معنادار یافته‌اند؛ به این دلیل نظر آنها را بویا شدم و بدون کم‌وکاست در کتاب آوردم؛ لذا مبنای اصلی این کتاب برخلاف برخی از کتاب‌ها، بررسی و تحلیل‌های کلامی و نظری نیست که پیش از آن در تالیفات پیشین و به‌صورت مفصل توسط سایر نویسندگان، محققان به آنها پرداخته شده است؛ برعکس نوآوری این کتاب در جنبه‌های کاربردی آن است که تصویری از معنای زندگی را در بین گروه‌های متضرر نشان می‌دهد.

ایده اصلی کتاب هنگامی شکل گرفت که نویسنده شاهد خودکشی و بی‌معنایی شمار قابل توجهی از جوانانی بود که به دلایل مختلف صورت می‌گرفت. هنگامی نویسنده تصمیم گرفت که این کتاب را بنویسد، دختر جوانی با نام مستعار «سحر»، قصد پایان دادن به زندگی خود را داشت. او در زندگی به بی‌معنایی رسید و تا بخش‌هایی از کتاب نیز از همراهی ایشان برخوردار بودم. هرچند تلاش زیادی برای کمک به وی انجام شد؛ اما در نهایت به زندگی خود پایان داد.

کتاب «درباره معنی زندگی» اثر ویل دورانت که در سال ۱۳۹۶ برای اولین بار در ایران منتشر شد، کمک زیادی از نظر روش‌شناختی نمود تا اثر حاضر به نگارش درآید. هرچند تفاوت‌های بنیادی از نظر سبک، نوع نگارش و گروه‌های مخاطب وجود دارد. گروه‌هایی که نویسنده حاضر برای مصاحبه انتخاب نمود، برخلاف اثر ویل دورانت، افراد سرشناس نیستند؛ برعکس، افراد گمنام و به حاشیه‌رانده شده جامعه بوده که به آنها کمتر پرداخته شده است.

این کتاب می‌تواند به نوعی مردم‌شناسی گروه‌های به حاشیه‌رانده شده جامعه نیز باشد؛ زیرا در فرایند تحلیل و بیان مشکل به نوعی به بررسی مسائل اجتماعی آنها نیز پرداخته شده است؛ به‌عنوان مثال وضعیت خانواده امروزی و پالان‌های پیرامون آن، نگرانی، مشکلات و عوامل خطرآفرین پیرامون حیوانات و زرجوانان، استثمار کودکان زباله‌گرد، خشونت‌های خانگی، عوامل زمینه‌ساز فرار دختران، تفاوت بین‌نسلی در نوع نگاه به زندگی (در بین افراد ۵۰، ۶۰، ۷۰ و ۸۰)، سرخوردگی‌های اجتماعی، دلایل بی‌خانم‌گی، مشکلات پیرامون زنان کارتن‌خواب، وضعیت روانشناختی و جامعه‌شناختی بهاران مبتلا به بیماری‌های مزمن، نگاه دینی و عرفانی نسبت به درد و رنج‌های بشر امروز، داغ‌دیدگی و تفاوت‌های طبقاتی در نوع نگاه به زندگی از مهمترین مسائلی است که در این کتاب جنبه نوآورانه دارد؛ هرچند که نویسنده به تحلیل مصاحبه‌ها اقدام نکرده و هدف نهایی نیز توصیف نگرش گروه‌های مختلف اجتماعی به معناداری زندگی است؛ در نهایت طی ۴۱ مصاحبه‌ای که صورت گرفت، به ۴۱ معنای زندگی دست‌یافته شد که پرداختن به

معانی مختلف زندگی اهمیت فراوانی در تغییر نگرش افراد در معرض خطر خودکشی به زندگی دارد.

هدف غایی نویسنده هم دستیابی به این نتیجه بود که زندگی معنادار است، اما دلایل مختلفی برای معناداری وجود دارد که در این کتاب به تصیف و توضیح آن پرداخته شد. لازم به ذکر است که بر اساس اصل بی‌طرفی پژوهش، نویسنده دیدگاه شخصی خود را در فرایند مصاحبه‌ها، مصالحت‌ها، مذاکرات نداده و نگرش گروه‌های یاد شده، همانگونه که هست، روایت گردید.

علاوه بر این استاد بزرگوار، آقای مصطفی ملکیان الهام‌بخش این اثر بودند و از راهنمایی‌ها، پیشنهادات ارزشمندشان در کتاب بهره گرفتم. یکی از جنبه‌های مثبت کتاب حاضر، مبتنی بر شواهد بودن است که آن را تا حدودی از آثار پیشین جدا می‌کند. امید است که این اثر گامی عملی در یاری به انسان‌های در معرض خطر و کاهش مشکلات آنها باشد. کتاب حاضر یک اثر پژوهشی است که در فصل تدوین شده است. در فصل اول مفهوم مرگ و زندگی در ادیان و دین باستان از جمله ادیان الهی و با مراجعه به کتاب‌های آسمانی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در فصل دوم ابعاد معنی زندگی واکاوی گردیده و در فصل سوم به ویژگی‌های افرادی که در زندگی دچار بی‌معنایی شده‌اند پرداخته شده است؛ در نهایت در فصل چهارم که شامل چهل‌ویک مصاحبه است، معنی زندگی از نگاه گروه‌های مختلف جامعه مورد بررسی و واکاوی قرار گرفت. دیدگاه هر یک از این گروه‌ها شامل قطعات یک پازلی است که به نوعی مکمل هم هستند.